

POROČILA O ČASOPISIH

Arheološki vestnik (Acta archaeologica) IX—X/1—4, Ljubljana 1958—1959, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za zgodovinske in družbene vede, Sekcija za arheologijo, 341 str.

Arheološki vestnik IX—X je izšel v štirih zvezkih. Prva dva zvezka sta izšla samostojno, tretji in četrti pa združena v enem. Tehnična stran in razpored vsebine sta ista kot v predhodnih številkah. Vsi prispevki so uvrščeni v tri oziroma štiri glavne skupine: razprave, poročila in knjižna poročila. Pred knjižnimi poročili imamo v zadnjih treh zvezkih še dva nekrologa.

V razpravah tokrat ni zastopan paleolitik, ravno tako tudi nista zastopani starejša in mlajša železna doba. Neolitik obravnavata dve razpravi. V prvi obravnava pod naslovom »Neolitske kultne posude iz Smilčiča« Šime Batovič del materiala — kultne posode najdene na neolitski naselbini Smilčič pri Zadru. Druga razprava Josipa Korošca »Miniaturne steklenice v neolitu Jugoslavije« obravnava male keramične stekleničke iz raznih najdišč Jugoslavije, ki pripadajo raznim kulturnim skupinam, katere kronološko niso istočasne. Pavla Korošec v prispevku »Kulturna opredelitev materialne kulture na koliščih pri Igu« opredeljuje gradivo iz starejših najdišč pri Igu v dve kulturni in časovni skupini: Ig I in Ig II. Poleg vseh kronoloških ugotovitev je zanimiva še ugotovitev avtorice, da faza Ig II, oziroma njena materialna kultura pripadata novi etnični skupini, ki je na Ljubljansko barje prišla po vsej verjetnosti iz Severne Italije. Antiki pripada razprava Petra Petrua »Okvirna, časovna in tipološka klasifikacija iz južne nekropole v Bobovku pri Kranju«. Časovno uvršča tu najdeni material v čas vladanja Flavijcev pa do 3. st. po n. e. V sklepu prihaja tudi do zanimivih ugotovitev o gospodarstvu. »Zgodnjesevredne grobišče v Čelegi pri Novem Gradu v Istri« objavlja Branko Marušič. Najdene grobove datira v drugo polovico 7. stoletja in jih pripisuje Slovanom. Prispevek o trgovini in trgovskih stikih med oddaljenimi kraji predstavlja razprava J. Sláma »K vprašnju kavri polžev v slovenskih najdbah«.

Poročila so številnejša. Vsi članki brez izjeme obravnavajo antično obdobje. Tako Elica Boltin poroča o inventarju antičnega groba zgodnejšega časa v poročilu »Arheološke najdbe na Kaštelirju nad Kortami«. Prispevek R. A. Crosslanda »Nedavna odkritja na predgrških najdiščih v Mali Aziji« v prevodu B. Čopa je prevod predavanja, ki ga je imel imenovani angleški profesor iz Sheffielda v Arheološkem društvu v Ljubljani. Obravnava pa pregled predhelenističnih najdišč in izkopavanj v Turčiji. Branko Marušič poroča pod naslovom »Tri poznoantične najdbe iz Istre« o sondažnem delu v Dalji in o dveh naključnih najdbah poznoantičnih grobov pri Peroju in pri Mrčani. Iva Mikl poroča dalje »Poročilo o sondiranju v Dolgi vasi pri Lendavi« o svojih raziskovanjih na antični naselbini. Petru Peter in Vera Kolšak objavljata nekaj novih spomenikov v članku »Nove rimske najdbe v okolici Vitanja«. Petru Peter in Valič Andrej podajata rezultate drugih zaščitnih izkopavanj antičnih grobov na Bobovku v poročilu »Drugo začasno poročilo o izkopavanjih na Bobovku pri Kranju«. Vinko Šribar je prispeval štiri članke o svojih terenskih ugotovitvah in izkopavanjih »Arheološke topografske ugotovitve v Simonovem zalivu pri Izoli«, »Rimski žgani grob iz Vel. Loke pri Žalni« ter »Zavarovalno izkopavanje antičnega pristanišča v Beli Cerkvi«. Vsaki razpravi in poročilu je priključen povzetek v tujem jeziku.

Korošec Josip in Korošec Paola nas z dvema nekrologoma obveščata o smrti jugoslovanskega zgodovinarja in arheologa dr. Gregorja Čremošnika in o smrti enega najpomembnejših nemških arheologov — prazgodovinarja G. K. K. M. Merharta von Bernegga.

Prispevke za knjižna poročila so prispevali: Tatjana Bregant: Stanko Pahič, Drugo žarno grobišče v Rušah; Josip Korošec: B. Benadik — E. Vlček — C. Ambrus, Keltské pohrebiská na jugozápadnom Slovensku; Dimitz Krandžalov, Jak se ze staré pevnosti v Aboby stala Pliska; Lihnid I; Rad Vojvodjanskih muzeja 4, 5, 6; Richard Pittioni, Urzeitlicher Bergbau auf Kupfererz und Spuranalyse; Slovenská archeológia V/2, VI/1, VI/2, VII/1; Viktor Korošec: Reallexikon der Assyriologie; Iva Mikl: Erich Swoboda, Carnuntum, seine Geschichte und Denkmäler.

Na koncu četrtega zvezka je Staško Jesse dal prispevek o jugoslovanski bibliografiji za leti 1957 in 1958 ter prispevek o Zamenjavi knjig za leti 1958 in 1959, ki jih Arheološka sekcija zamenjuje z drugimi znanstvenimi ustanovami.

Tatjana Bregant

Situla, Glasnik Narodnega muzeja v Ljubljani (Opuscula Musei Nationalis Labacensis) zv. 1, Prazgodovinske študije, Ljubljana 1960, str. 141.

S prvim zvezkom Situle (pripomniti je treba, da je zv. 2 izšel pred prvim zvezkom leta 1957) smo dobili novo arheološko periodiko. V spremni besedi je naznačeno, da Situla v nekem smislu nadaljuje dosedanje tradicije muzejskih publikacij, vendar pa se hoče izogniti s Situlo periodiki, ki bi imela čisto revialni značaj. Zato bo novo glasilo prinašalo v tekoče numeriranih zaporednih zvezkih gradivo in drobne monografije predvsem s področja arheologije od paleolita do zgodnjega srednjega veka. Objavljala pa bo tudi potrebne diskusije o znanstvenih ugotovitvah tako v stroki kakor tudi razna metodološka in ostala vprašanja, s katerimi se arheologija kot družbena veda mora ukvarjati.

Prvi zvezek obsega več razprav s področja predzgodovine. J. Kastelic je v članku »Nov tip halštatskega diadema v Sloveniji« podal kratek opis ilirske naselbine in nekropole v Stični, njen pomen, kratek pregled literature ter seznam najvažnejših najdb. Težišče pa je na zlatem diademu, najdenem v gomili v grobu 27, ki jo je začel raziskovati Narodni muzej. Istočasno pa obravnava še ostale zlate predmete, ki so v Narodnem muzeju in so bili najdeni po drugih najdiščih v Sloveniji. Po avtorju gre pri naših zlatih diademih za posebno vrsto, izdelano v lokalnih delavnicah jugovzhodno alpskega halštata s središčem nekje na Dolenjskem.

V naslednjem članku »Grob z oklepom iz Novega mesta« obravnava S. Gabrovec v zvezi z oklepom iz Novega mesta tudi ostale oklepe in čelade, najdene na Slovenskem. V svoji študiji se naslanja na Merchartovo študijo o izvoru oklepov (Panzer-Studie, Origines, Como 1954), ki mu služi tudi kot izhodiščna točka za podrobno razčlenitev naših oklepov. Vendar je bistvo cele študije na omenjenem oklepu iz Novega mesta, ki so ga našli tik pred drugo svetovno vojno. Ta grob datira v 7. st. pr. n. št., to je v kasnejše obdobje starejšega halštata. V zvezi z datacijo tega groba pa na novo definira pojem starejšega halštata v jugovzhodnoalpskem prostoru.

Tretji članek »Grob 108 iz Dobove« je napisal F. Stare in v njem poroča o grobu 108, ki so ga izkopali leta 1957 v Dobovi in, ki pripada kulturi žarnih grobišč. Avtor analizira podrobno predvsem bronasti inventar na podlagi katerega je postavil tudi časovno opredelitev tega groba. Obročki s pravim prepletom so pri nas že v HaA/HaA₂ fazi. V isto fazo postavlja tudi fibulo v obliki violinskega loka s spiralno nogo. Podobno je opredelil dvojnokrižno pasno spono, ki je tipološka predhodnica dvojnokrižnih pasnih spon »ljubljske variante«, ki spadajo v HaB stopnjo kulture žarnih grobišč. Prav tako ne izključuje možnosti nastanka fibule očalarke z osmico v HaA fazi. Grob 108 je avtor tako postavil v starejšo fazo kulture žarnih grobišč, kar potrjujejo tudi najdbe iz sosednjih grobov.